

**150 років
ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ
ФЕДОРА ВОВКА**

ВЕЛЕТЕНЬ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДОЗНАВСТВА

Федір Кіндратович Вовк — один із найвидатніших вчених кінця ХІХ — поч. ХХ століть, що працював на ниві української етнографії, антропології, археології. В ряді галузей народознавства він був основоположником наукових досліджень в Україні. Свою діяльність він розпочав як учень і послідовник Володимира Антоновича, як активний діяч Київської громади українців. Із загостренням переслідувань і утисків з боку царського самодержавства змушений був виїхати за кордон, де прожив більш як чверть століття. У Парижі продовжував навчання під керівництвом найвидатніших вчених того часу. Збираючи антропологічні матеріали в багатьох країнах Європи, одночасно удосконалював методику народознавчих досліджень.

Після 1905 року Ф. Вовк працював у Петербурзькому університеті, де вперше ввів читання курсу антропології, організував школу антропологічних досліджень. На основі значної кількості зібраних польових матеріалів він дійшов висновку, що українці становлять антропологічний тип, відмінний від сусідніх східнослов'янських народів, але близький до південних і західних слов'ян. Він першим з українських етнографів широко охопив і описав усі сторони українського матеріального і духовного побуту, давши наукову класифікацію і поширення його ознак. На основі глибокого об'єктивного аналізу він з'ясував, що український народ і з етнографічного погляду становить цілість, чітко відокремлену від інших сусідніх народів.

У Петербурзі при найактивнішій співучасті Ф. Вовка була створена фундаментальна праця "Український народ в минулому і сучасності" (т. I і II, 1916). Як пише відомий літературознавець і історик культури П. Одарченко в "Енциклопедії українознавства" (т. I, с. 192), "ця праця, оперта на багатий фактичний матеріал і відповідно ілюстрована, досі є головним джерелом знання про побут українського народу та його культуру". Зазначимо, до речі, що основні розділи в цій книзі про антропологічні та етнографічні особливості українського народу належать перу Ф. Вовка.

Ф. Вовк є автором близько 450 наукових досліджень як з питань антропології та етнографії, так і з археології, мистецтвознавства, літературознавства, української та світової історії. За радянського часу його праці або замовчувалися, або згадувалися лише гостро критично. Донедавна вони були маловідомі не лише ширшим колам читачів, а й фахівцям.

Подана нижче стаття М. Грушевського написана з приводу раптової смерті Ф. Вовка, що трапилася в дорозі із Петербурга до Києва. Вона була вперше опублікована в журналі "Україна", № 1—2, 1918. Малий тираж журналу, події громадянської війни, а згодом гостра критика праць Ф. Вовка і М. Грушевського спричинили те, що вона до останнього часу була майже невідома широкому загалу.

З нагоди ювілею передруковуємо цю статтю із зазначеного часопису. В наступному номері редакція планує опублікувати ще ряд матеріалів, пов'язаних з ювілеєм вченого.